

Když systém selhává, soukromé školy přebírají iniciativu

Stále více rodičů volí soukromé školy, které umějí reagovat na společenské změny a potřeby, říká Petra Illnerová, zakladatelka tří soukromých škol v Berouně

► **Loni v září jste otevřela první soukromé lyceum v Králově Dvoře zaměřené na přírodní vědy a techniku. Potýkala jste se s problémem sehnat kvalitní pedagogy matematiky a fyziky, kterých je stále větší nedostatek?**

Ano, kvalitní a profesionální pedagogové, nejen technických oborů, jsou dnes vzácností. A u technicky zaměřených vyučujících to platí obzvlášť – bez nich si respektovanou střední školu nelze představit. Sehnat pedagogy matematiky a fyziky, kteří jsou nejen odborníci, ale i sdílejí naši filozofii respektu k žákovi a propojení s reálným světem, bylo jednou z nejtěžších výzev. Naštěstí jako soukromá škola máme větší flexibilitu při jejich oslovování, odměňování i zapojení do výuky. Otevření přírodovědného a technického lycea bylo pokračováním cesty, kterou v Berouně budují už 13 let – od mateřské školy Montessori přes základní školu v Zahradách.

Chyběl nám poslední článek – střední škola, která by navazovala na naše hodnoty a zároveň nabídla obory, které v regionu dlouhodobě chyběly. V lednu jsme uspořádali v Lyceu dva Dny otevřených dveří, tentokrát dokonce s povstavým představením Úžasného divadla fyziky ÚDiF, které se skvěle vydařilo a přitáhlo mnoho nových zájemců. Věřím, že technické směry budou klíčové pro budoucnost – nejen ekonomickou, ale i společenskou. Naše lyceum je založené na propojení teorie s praxí, rozvíjíme spolupráci s odbornými firmami a sdruženími, které pomáhají studentům získat jasnou představu o jejich další profesní nebo akademické cestě.

Soukromé školy už dávno nejsou „záchrannou sítí“ pro děti, které se nedostaly jinam. Naopak, stávají se preferovanou volbou pro rodiče, kteří chtějí kvalitu, stabilitu a jasnou filozofii.

► **Váš přístup staví na respektu k jedinečnosti žáka, na projektové výuce, na absenci známek. Jak se to osvědčuje v praxi, například při přijímacích zkouškách?**

Výborně. Naši devátáci dosáhli nejlepších výsledků v přijímacích zkouškách na Berounsku jak v češtině, tak v matematice. I díky našim přípravným kurzům se všichni dostali na střední školu, kterou si zapsali na první místo. Učili jsme je myslet, pracovat, chápat souvislosti. To je podle mne cesta, dítě zaujmout. Když se učí se zájmem, výsledky přijdou samy. A především, zůstane mu chuť dozvídat se nové po celý život. Chceme, aby se každý student cítil respektovaný a mohl se rozvíjet v tom, co jej baví, co mu jde, v čem vyniká.

► **Podle evropské informační sítě Eurydice roste počet dětí v soukromých školách. Rodiče jsou ochotní investovat do vzdělání více než do auta nebo dovolené. Čím si tento trend vysvětlujete?**

Zájem o soukromé školy roste především v Praze a Středočeském kraji, kde státní školy nemají dostatečnou kapacitu. Hlavním důvodem se ale stává, že rodiče chtějí pro své děti především respektující prostředí, které rozvíjí jejich talent a kde výuka reaguje na aktuální trendy, kde se učí v souvislostech, a nikoli odtrženě od reálného světa. A pokud to nenajdou ve veřejném systému, hledají jinde. Soukromé školy už dávno nejsou „záchrannou sítí“ pro děti, které se nedostaly jinam. Naopak, stávají se preferovanou volbou pro rodiče, kteří chtějí kvalitu, stabilitu a jasnou filozofii. Ano, je to investice. Smysluplná

investice do vlastního dítěte, kterou jednou mladý člověk zužitkuje lépe a hodnotněji než nové auto nebo zážitek z dovolené. Investice do vzdělání je investice do budoucnosti nás všech, která dává smysl.

► **V uplynulých měsících se hodně diskutovalo o „nadstandardech“ v některých veřejných školách, placených třídách, jež nabízejí vyšší kvalitu výuky, ale jen těm, kteří si ji mohou dovolit. Jak se na to díváte jako zakladatelka soukromých škol?**

Je zásadní rozdíl mezi transparentní soukromou školou a „nadstandardní třídou“ uvnitř veřejné školy. Budujeme vlastní vzdělávací cestu, máme jasný statut, odpovědnost, filozofii. To, co se děje v některých veřejných školách – placené semináře, výběrové třídy, určitá selekce, nepůsobí transparentně. Spíše to vnímám jako reakci na problematiku a tolik diskutovanou inkluzi, která ve školách nefunguje a všem zkomplikovala život. A tohle je důsledek.

► **Vaše školy se profilují jako ty, kde se velký důraz klade na wellbeing. Tento pojem se ve školství skloňuje stále častěji, ale málokdo ho umí naplnit obsahem. Co znamená pro vás a vaši každodenní praxi?**

Že se dítě ve škole cítí bezpečně, respektovane a vítané. Že se nebojí udělat chybu. Že má prostor být samo sebou. Že se může vyjadřovat, dotazovat a dozvídat se. Narůstající tlak ve školách, výkonová mašinérie, již jsou děti ve školách vystavovány, vede k úzkostem, depresím a prohlubuje nechuť se vzdělávat.

U nás vytváříme bezpečný prostor, neznámujeme, netestujeme, nesnažíme se žáky nacytat, snažíme se je motivovat. Podporujeme jejich zvědavost, učíme je komunikovat, naslouchat, spolupracovat, hledat řešení. Děti chtějí být brány jako osobnosti. Vědí, že jejich hlas má váhu, s pedagogy u nás si tykají. Stavíme na projektové a prožitkové výuce, učíme v tematických blocích, aby měli žáci prostor jít do hloubky tématu. A to jde jen v prostředí, kde je důvěra, vzájemný respekt a klid na poznávání.

Narůstající tlak ve školách, výkonová mašinérie, jíž jsou děti ve školách vystavovány, vede k úzkostem, depresím a prohlubuje nechuť se vzdělávat. U nás vytváříme bezpečný prostor, neznámujeme, netestujeme, nesnažíme se žáky nachytat, snažíme se je motivovat.

► **Stejně důležité je i duševní zdraví učitelů. Učitelská profese patří k psychicky nejnáročnějším povoláním. Vnímáte, že pokud jsou učitelé v pohodě, dokážou lépe podporovat své žáky?**

Studie Psychologického ústavu Akademie věd ukazuje, že pětina českých vyučujících trpí fyzickým vyčerpáním a část z nich ohrožuje syndrom vyhoření. Wellbeing není luxus, ale základní podmínka, aby škola mohla plnit svou roli. Alarmující data uvádí i Česká školní inspekce: podle mezinárodního šetření PISA mají čeští žáci nejhorší hodnocení kvality vztahů s učiteli ze všech zemí OECD a EU. Navíc se jejich vnímání podpory ze strany školy zhoršuje. A přitom, pokud se výzkum zaměřil jen na skupinu žáků, kteří vnímají vztahy pozitivně, jejich výsledky jsou výrazně lepší než český průměr a blíží se nejúspěšnějším vzdělávacím systémům světa. To je důkaz, že vztahy jsou pro kvalitu vzdělává-

ní klíčové. A tohle se u nás ukazuje v každodenní praxi. Otevřenost, vzájemná důvěra a komunikace – pro nás základní předpoklad fungujících vztahů žáků a učitelů.

► **Jak vnímáte současné reformní návrhy, například změnu systému přijímacího řízení nebo revizi inkluze?**

Některé návrhy jdou správným směrem, jiné budí obavy. Například to, že si žáci budou vybírat střední školu až po výstupní zkoušce, může pomoci snížit stres a lépe určit správnou střední školu. Tato zkouška ale musí být jasně definovaná. Revize inkluze je nutná, byla udělaná příliš rychle, nebyly pro ni vytvořeny správné podmínky, provádí se bez podpory, odbornosti a respektu k možnostem škol. A to pak nefunguje pro nikoho, ani pro děti se speciálními potřebami, ani pro učitele, ani pro ostatní žáky.

► **Pokud byste měla formulovat svou vizi budoucnosti českého vzdělávání, jak by mohl moderní systém vypadat?**

Budoucnost našeho školství závisí na tom, zda dokážeme obnovit důvěru rodičů ve školy, učitelů v systém a dětí v sebe sama. To znamená opustit model založený na množství učiva, kontrole, výkonu a srovnávání, na neustálém hodnocení a nahradit ho modelem, kde jsou primární především fungující vztahy, kde se učí v souvislostech a kde je prostor rozvíjet se vzájemnou spoluprací. Soukromé školy v tom mohou hrát důležitou roli nejen jako alternativa, ale i jako inspirace. Víím, že je reálné mít školy, kde se uplatňují nové přístupy, nové výukové metody, maximální využitelnost digitálních technologií a AI a zároveň, kde vzdělávání může být lidské, kvalitní a dostupné. Pokud se nám podaří propojit odbornost, odvahu a empatii v celém systému, pak české školství může být silné. ●